

"לְדוֹרוֹת" סיפוריהם של ניצולי השואה החיים בישראל

שאלון לרישום קורות ניצולי השואה

איסוף סיפוריהם של ניצולי השואה הוא אחד המרכיבים החשובים ביותר בשימור הזיכרון ובהנחלתו לדורות הבאים. לכן, המידע על קורותיהם של הניצולים חיוני מאוד לחוקרים ולבני הדורות הבאים. בעזרת מידע זה אפשר יהיה להכיר את הסיפורים הפרטיים המרכיבים את התמונה הרחבה של תקופת השואה. לסיפור האישי שלכם יש חשיבות לאומית, מחקרית וחינוכית. אוסף הסיפורים מפורסם באתר אינטרנט מיוחד שכתובתו www.ledorot.gov.il

שם משפחה ושם פרטי כיום

שם משפחה: רמון	שם פרטי: שלמה
----------------	---------------

פרטים אישיים לפני השואה ובתקופתה במידה והשאלה אינה נוגעת אלייך, אין צורך לענות עליה

שם משפחה איתו נולדתי: ונצלברג		בלועזית
שם פרטי איתו נולדתי: שלמה		בלועזית
שנת לידה: 5/10/28	מין: זכר	בלועזית
עיר לידה: זקופנה		בלועזית
שם פרטי ושם משפחה של האב: משה ונצלברג		שם פרטי ושם נעורים של האם:
מקום מגורים קבוע לפני המלחמה: זקופנה		בלועזית
השכלה/תואר אקדמי לפני המלחמה: (יסודי, תיכון, אוניברסיטה, ישיבה)		מקצוע לפני המלחמה: (תלמיד, סנדלר, מורה)
מקומות מגורים בתקופת המלחמה: הרי אוראל, יערות וקזחסטאן (שם העיר או האזור ושם הארץ)		חבר בארגון או בתנועה: (בית"ר, השומר הצעיר, בני עקיבא)
במידה והיית בגטו, ציין את שמו		בלועזית
במידה והיית במחנה עבודה או מחנה ריכוז, ציין את שמו		בלועזית
המקום בו נודע לך כי הנך אדם חופשי: קזחסטאן		תאריך השחרור:
במידה והיית במחנה עקורים ציין את שמו: איטליה-בולסקו (מחנות פליטים שהוקמו לאחר המלחמה בעיקר באוסטריה, גרמניה ואיטליה)		ציין מקום אליו חזרת לאחר השחרור
במידה והיית במחנות מעצר בקפריסין, ציין ממתן עד מתי מחנה 66 למשך שנה		שנת עליה: 1947
		במידה ועלית באניה, ציין את שמה מולדת

אנא ספרי/ על קורותיך לפני המלחמה

(ציוני דרך: הבית בו גדלת, בית הספר, חברי ילדותך; במה עסקו הוריך, המשפחה המורחבת, חגים ומאכלים):

נולדתי ב-5/10/28 בביתה של סבתי בכפר צ'ינצ'נה, על יד העירה ז'ביץ. למעשה גרנו בעיר זקופנה בפולין הנמצאת בחלקה הדרומי של פולין וגובלת עם צ'כיה. הורי רצו שאני אינולד במקום בטוח יותר וקרוב לסבתי. יש לי אח נוסף שצעיר ממני ב-7 שנים. אבי ניהל חנות למצרכים כללים, מעיין כל-בו קטן. אמי הייתה עוזרת בחנות מרבית מהזמן. אבי שכר בית מעל החנות ובו התגוררנו. למדתי בבית ספר יסודי רגיל, בבית דיברנו בעיקר פולנית. באזור בו גרנו התגוררו מעט מאוד יהודים. רובם התפרנסו מתיירות, חלקם היו בעלי בתי מלון או בתי הבראה. היהודים בזקופנה דיברו פולנית טובה ללא מבטא זר, בניגוד ליהודים שגרו בערים הגדולות האחרות בפולין אשר דיברו יידיש או פולנית במבטא יידיש.

במקום היה בית כנסת קטן לקהילה באזור. הבית היה מסורתי ושמרנו על כשרות. הלכנו לבית הכנסת בימי שישי ושבת, שמרנו על אורך חיים יהודי. אני הסתובבתי עם ילדים יהודים ובין היתר גויים. אמי הייתה בעיקר אופה עוגות עם אגוזים ושוקולד. נחשפנו מעט מאוד לאנטישמיות. זקופנה התפתחה וגדלה במהירות והתאפיינה באתרי הסקי שלה שמשכו הרבה מקומיים ותיירים. העיר אירחה אולימפיאדות חורף, היו בה בתי הבראה לחולי שחפת בקיץ, ומסביב לעיר היו חורשות גדולות וצפופות בעצים בהם נהגנו לטייל לאסוף פטריות כדי לייבש אותם לשימוש בחורף. אמי הייתה מכינה מתכונים על בסיס פטריות אלה. נהגתי להסתובב עם אחיה הצעיר של אמי שהיה יפה תואר, בלונדיני כחול עיניים שהיה קצין בצבא הפולני, ספורטאי מוכשר, שבבילי מודל לחיקוי בצעירותי. הוא נהרג במלחמת העולם השנייה ואיננו יודעים את הזמן והמקום.

נא ספרי/ על קורותיך בזמן המלחמה

(גירוש, גטאות, מחנות וצעדות מוות, במסתור או בזהות בדויה ושם בדוי, פעילות ותפקידים במחתרת, השתתפות בבריחה או בהתנגדות, האנשים שהיו בסביבתך בגטו או במסתור, במי נעזרת או אולי למי עזרת):

הילדות בזקופנה הסתיימה בין רגע ב-1/9/39. עם תחילת המלחמה הגרמנים פלשו לפולין והגיעו לזקופנה עוד ביום הראשון למלחמה דרך צ'כיה. לאבי היה שותף עסקי מהער השכנה והוא הזהיר אותו ואנחנו ברחנו יום לפני פרץ המלחמה. היינו היחידים ששרדנו את ההשמדה הנאצית מכל המשפחה המורחבת הן מצד אמי והן מצד אבי שלא שרדו את המלחמה. הגענו לעיר רפולבקה אשר הייתה בשליטת הרוסים וזאת לאחר הסכם בין שתי המדינות כאשר הגרמנים כבשו את פולין. נשלחתי לבית ספר דובר אידיש, מה שהיה מוזר מאחר ולא ידעתי יידיש בכלל, אלא רק פולנית, והיה קשה עם השפה. אבי התקשה למצוא עבודה בעיר למרות קשריו עם המקומיים.

באביב 1940 גילינו כי אחותה המבוגרת של אימי ומשפחתה מצאו מסתור בלבוב. תוך זמן קצר עזבנו את רפולבקה ועברנו לדירתם בתקווה לשפר את מצבנו. בעיר הגדולה היה קל יותר למצוא תעסוקה – גם אני עבדתי במכירת עוגות לאחר שקניתי ומכרתי אותם לעוברים ושבים ברחוב. באותה התקופה הרוסים החלו ללחוץ על הפליטים לקבל אזרחיות רוסית או לחזור הביתה. הרוב עדין לא ידע כי הגרמנים מתכוננים לחסל את היהודים, כשלמעשה כבר החלו במעשה, אך הרוב הגדול העדיף לא להירשם. מי שנרשם נפל בטריק הרוסי והוגלה ברכבות משא לסיביר, וכמובן משפחתנו הייתה ברשימה. הגיעו לאסוף אותנו לרכבת גירוש ומשפחתה של אחותה של אימי לא הופיעה. חיינו ניצלו בעוד שלהם לא. החיים ברוסיה לא היו קלים, הנסיעה ברכבות המשא וללא חימום גבתה לא מעט בחייהם של היהודים שלא שרדו את הקור המקפיא ששרר ברוסיה. בזמן המלחמה החיים היו קשים מאוד ורבים שילמו בחייהם כולל אבי משה. בסיביר שהינו עד ספטמבר 1941.

באותה שנה קמה ממשלה פולנית בגולה אשר חתמה עם הרוסים הסכם כי כל הנתינים שלה ברוסיה יקבלו מעברי חופש וכך יוכלו להסתובב בה מלבד מספר ערים גדולות שלא יורשו להיכנס אליהם. כך עזבנו ברכבת את סיביר ועברנו לקזחסטאן. גרנו בבית עץ חם מאוד, בקיץ היה קר ובחורף היה מושלג. הוריי עבדו בעיקר בחקלאות שהתוצרת בה הייתה שייכת לממשלה. אמי עבדה בשטחים לגידול סלק וסוכר.

לאחר מות אבי הגענו למקום בו נשארנו עד סוף המלחמה, עיירה בשם צ'ו, על קו מסילת הרכבת, שחצתה מספר מדינות ממזרח למערב. החיים היו קשים מאחר ולא הייתה יד עובדת ואף לא קבלנו קצבת אוכל. אמי יצאה לעבוד בשטחי חקלאות נוספים ואף נתפסה על ידי הלשנה בגנבת שני כרובים. היא נעצרה, הובאה למשפט, ולאחר ששיחדנו את השופט היא נקנסה ושחררה. בסופו של דבר אמי עבדה כעוזרת טבח ובסופו של יום עבודה הייתה לוקחת את כל שאריות האוכל ומביאה הביתה. כך היינו בקזחסטאן עד סוף המלחמה ובסופה קבלנו חזרה את אזרחותנו הפולנית וחזרנו לפולין.

אנא ספרי/ על קורותיך מתום המלחמה ועד עלייתך לארץ

(השחרור וחזרתך הביתה, חיך אחרי המלחמה, העפלה/ עליה):

חזרנו לפולין ברכבת נוסעים. החזרה הייתה ארוכה ומתישה ובמהלך הנסיעה הבנו כי כל משפחתנו לא שרדה את המלחמה, לאחר שהנאצים השמידו אותם, כולם מלבד בן דוד אשר שרד את מחנות ההשמדה. הוא הזמין אותנו אליו, אך במהלך הנסיעה אליו הוא נרצח בידי כנופיה אנטישמית ששהתה בנובי טארג. ירדנו בקרקוב ונשארנו שם עד 1946. בכדי לממש את הרכוש שלנו בפולין, אמי מכרה כמה נכסים בפרוטות על מנת להתפרנס בדוחק. לאחר הלחמה יהודים רבים אשר חזרו לבתיהם נתקלו בעוינות מצדם של המקומיים. כאשר ירדנו מהרכבת שמענו מספר אמרות כמו "כל כך הרבה יהודים חזרו בחיים", "הרוסים לוקחים לנו את הפחם ומחזירים לנו יהודים", האווירה לא הייתה קלה, והשנאה שררה בכל מקום. חלקם התעלמו מהאזהרות ואף שינו את שמם והתחזו לאחר, חלקם הצטרפו בכל למשטר הקומוניסטי, חלקם הבינו כי אינם רצויים פה בכלל. השנאה רק התעצמה עד שהחלטנו לעזוב את פולין.

הצטרפתי לקבוצת הנוער כהכנה לעליה לארץ. הגנו לבוליאסקו ליד ג'נובה בריביירה האיטלקית על מנת לעלות לאוניות בלתי לגאליות. עלינו על אוניית "פלשטתינה" והורדנו באיטליה באזור בארי. משם עלינו על אוניית חיים ארלוזורוב. בגלל אופי הנמל האונייה לא יכלה להגיע לחוף ולכן חלק הגיע בשחייה וחלק אחר הגיע בסירות. האונייה הייתה מלאה בנשים משבדיה ששהו במחנה ריכוז בעיקר מברגן בלזן. הן הבינו שאין מספיק מקום לכל אותם נוסעים ומפאת משקל זרקו את רכושן. הפלגנו דרך כריתים ומשם לפורט סעיד על מנת להטעות את הבריטים, ובמהלך ההפלגה האוניה פנתה לכיוון חופי ישראל. התגלינו על ידי סיור אווירי מול חוף עכו, ירדנו לחוף בעזרת סירות ושם נתפסנו בידי הבריטים והוחזרנו לאוניה. ככה מספר פעמים עד אשר הבריטים הרחיקו אותנו לקפריסין, למחנה 66, שם פגשתי את אשתי גרטה. התחלנו להסתובב יחד, היינו חברים אך לא היינו באותו מחנה. כאשר הבריטים שלפו קבוצות כדי לאפשר לעלות לארץ ישראל, לי נתנו לעלות ולגרטה לא. הגעתי לארץ בסוף 1947.

נא ספרי על חיך בארץ

(תחושותיך בעת עלייתך ארצה, פעילותך הציבורית או התרבותית, המשפחה שהקמת, המסר שברצונך להעביר לדורות הבאים):

חברתי לדוד שלי שהיה בעל משק חקלאי בביאליק ועבדתי אצלו מאחר והערבים באותה תקופה הפסיקו להגיע לעבוד בחקלאות ובמשק אצל הדוד שלי. התגייסתי לצה"ל ושלחו אותי לניצנים. כשהמצרים כבשו את ניצנים נלקחתי בשבי. הייתי שנה בשבי ולאחריה שוחררתי בהחלפת שבויים מצרים וחזרתי הביתה. אמי עלתה לאחר המלחמה ומצבה הכלכלי היה גרוע. הגעתי לחיפה והשתכנעתי להתגייס לבית הספר הטכני של חיל האוויר. הייתי בשירות צבאי עד היציאה לפנסיה.

ראיון: אהרון

רמת גן, אוגוסט 2013